

Milí čtenáři,

když se dnešní děti učí v hodinách dějepisu o událostech roku 1989 a několika předchozích i následujících letech, prožívají to mnohé asi stejně intenzivně jako bitvu na Bílé Hoře. Právě na tomto momentu si začínám uvědomovat, že jsem se už stal z jejich hlediska pamětníkem historické události. Jak ukazuje naše žhavá současnost, měli bychom listopad 1989 připomínat nejen dětem, ale i řadě dospělých, včetně našich vrcholných politiků. Málokdo si už dnes vzpomene, že šest dnů před zmlácením poklidné studentské demonstrace na Národní třídě vyšli do ulic obyvatelé severočeských Teplic, které nepřetržitě už měsíc sužovala smogová poklička. Třídenní protesty stovek lidí pod heslem „Chceme čistý vzduch!“ donutily místní funkcionáře ke slibu veřejné diskuse, která se však odehrála 20. listopadu za úplně jiné politické situace. Lidem už nestačil čistý vzduch, chtěli také svobodu a demokracii.

Svoboda, demokracie a čistý vzduch spolu souvisejí mnohem víc, než by se na první pohled zdálo. V opravdu svobodné a demokratické společnosti se lidé mohou bránit nejen proti špinavému vzduchu, ale i proti zastavení volné krajiny nevzhlednými „škatulemi“, bezohlednému ničení přírody a dalším nešvarům, aniž by jim za takové jednání hrozil nějaký postih. Řada současných politiků se dnes bohužel jednoznačně staví za svobodu znečišťovat, zatímco na svobodu bránit se znečišťování pozapomínají, případně se ji snaží všelijak okleštit. Vzácné přírodní lokality jsou vydávány napospas developerům, zbytky různorodé krajinné mozaiky pohlcuje unifikovaná koncepce golfového greenu a obchodních zón.

Podlehnout depresi z polistopadového vývoje se zdá snadnější, než kdykoli předtím. Přesto má dnes naše společnost k nastíněnému ideálu mnohem blíže, než ta předlistopadová. Neměli bychom zapomínat na země, kde si mohou o našich problémech nechat jenom zdát, a to v těch nejrůžovějších snech. V dnešním propojeném světě se o svobodu, demokracii, čistý vzduch a vzácnou přírodu bojuje v Chimkinském lese u Moskvy, v počínšťované Lhase, v amazonských pralesích i na savanách východní Afriky. A zatímco u nás padají jen silná slova, jinde můžete při obraně přírody nebo lidských práv přijít nejen o svobodu, ale i o život.

Jsem si jistý, že účinná ochrana přírody a životního prostředí je v naší zemi možná. Za posledních dvacet let jsem potkal stovky aktivních lidí, kteří se postavili na stranu čistého vzduchu a vody, pestré krajiny a vzácné přírody. Řada z nich tak činí dlouhodobě, jiní si v nějakém zlomovém okamžiku řekli, že už nemohou nečinně přihlížet. Mnozí čelí osobním útokům, nabídkám úplatků, dokonce i otevřenému vyhrožování. Dělají chyby, protože jsou jen lidé. Někteří svůj zápas vyhráli, jiným se to nepodařilo, ale většina z nich snad cítí, že jejich snažení mělo smysl i samo o sobě, tak trochu bez ohledu na výsledek. Právě tito lidé tvoří základ svobodné občanské společnosti, která v době prvního výročí smrti Václava Havla čelí hned několika zarputilým mediálním útokům. Svoboda není samozřejmá, stejně jako není samozřejmý čistý vzduch, nezastavěný obzor nebo opravdové národní parky. Svoboda nesmí končit tam, kde začíná byznys.

Do nového roku bych proto rád popřál čtenářům Ďáblíka i všem aktivním občanům hodně odvahy, vytrvalosti, pokory, trpělivosti a respektu k odlišným názorům. A taky hodně lásky k lidem i přírodě, bez té by to celé postrádalo smysl. Ať je pro vás nadcházející rok lepší, než byl ten předchozí!

Jiří Řehounek, autor je ekologista, NGOista, dalajlamista, pussyriotista a ortodoxní pravdoláskař ©

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Konečné řešení parkovacího problému u ZOO Ohrada	str. 2-4
Nukleární prezidentští kandidáti	str. 5
Fotoblog – hmyzí hotely pro inspiraci	str. 9-10
Pozvánky na akce	str. 13-14

Konečné řešení parkovacího problému u ZOO Ohrada

Na procházce libovolnou ZOO pestrobarevné tabule informují tu o záchranných chovech koně převalského, tady o pomoci včeličkám výsadbou nektaronosných rostlin, támhle o nemilosrdném vybijení afrických savců pro maso, rohy nebo slonovinu. ZOO zkrátka dělají vše pro to, aby návštěvníka přesvědčily, že jejich úloha v ochraně přírody a výchově k ní je nezastupitelná. Návštěvník nejenže vidí zvířátka, ale navíc získá pocit, že se o problém zajímá a návštěvou ZOO trochu přispívá k nápravě situace. Na rozdíl od těch barbarů kdesi jinde, kteří kácejí deštné pralesy a své děti - no představte si to, ale fakt to píšou támhle na té tabuli - krmí masem těch roztomiloučkých lemurů. Ale ZOO má chov zvířat

v popisu práce a na návštěvnosti její osud závisí. Tedy snaží se, aby se její návštěvníci cítili dobře. Čemuž status „nebarbara“ se zájmem o okolní svět napomáhá možná více než pohled na páření žiraf. Nakolik to ta která ZOO myslí s ochranou přírody vážně, se tak ukáže teprve v okamžiku, kdy její zájmy nějak kolidují se zájmy ohrožené přírody.

Staré stromy jsou domovem stovek druhů organismů. Od netopýrů, přes ptáky po brouky a houby. A protože je starých stromů málo a stále ubývají, většina jejich obyvatel je vzácná a ohrožená. Okolí Hluboké nad Vltavou je jedním z posledních míst v Čechách, kde starých stromů zůstalo poměrně dost. A tak tam žije spousta vzácných tvorů. Například brouk páchník hnědý, desítky let zařazený mezi chráněné druhy. V legislativě EU je dokonce veden jako tzv. prioritní druh. Z našich živočichů do této kategorie spadá ještě medvěd, vlk a tesařík alpský. Dalšími obyvateli starých stromů u Hluboké jsou tesařík obrovský a roháč obecný. Oba jsou shodou okolností také chráněni unijní legislativou a po desetiletí také českými zákony. Pro ně – a pro ochranu desítek dalších, často mnohem ohroženějších, jenže méně známých a méně nápadných organismů – byla vyhlášena evropsky významná lokalita (EVL) Hlubocké hráze. Z dalších zákonem chráněných brouků na stromech u Hluboké ještě najdeme kovaříka rezavého, kovaříka *Lacon querceus*, zlatohlávka skvostného a zdobence proměnlivého.

Nejmohutnější, zřejmě nejstarší a z hlediska ohrožených brouků nejcennější stromy v celé EVL stály v aleji mezi zdí ZOO Ohrada a silnicí vedoucí k Bezdrevu. Do jara roku 2012. V roce 2009 bylo ve snaze zmenšit problém s nedostatečnou kapacitou stávajícího parkoviště na okraji silnice, mezi zmíněnými stromy vybudováno malé parkoviště sloužící návštěvníkům ZOO a restaurace nedávno otevřené v jejím areálu. Pak se ale ukázalo, že ze starých stromů mohou na zaparkovaná auta a chodce padat větve.

Plánek nejbližšího okolí ZOO Ohrada i s parkovišti (černé tučné čáry):

P1 – Staré parkoviště sloužící návštěvníkům ZOO a muzea do poloviny r. 2012

P2 – Parkoviště, kde bylo skáceno osm a drasticky ořezáno sedm převážně velmi starých (250 – 300 let) dubů. Zhruba od poloviny r. 2012 slouží držitelům „parkovací karty ZOO“

P3 – Parkoviště na bývalé louce vlastněné firmou AGRIPROD CZ a.s., touto firmou provozované

Majitelem pozemků i zřizovatelem ZOO je kraj. Pozval odborníky, kteří za zhruba 100 000 Kč s pomocí moderního přístroje zjistili, že asi 300 let staré stromy jsou duté. ZOO Ohrada požádala o skácení 15 stromů. Proběhla různá jednání. Na jednom z nich ředitel ZOO i zástupce krajského úřadu hovořili o tom, jak mají rádi přírodu, o nedostatku parkovacích míst, o potřebě koncepční ochrany EVL Hlubocké hráze, potřebě náhradních opatření kompenzujících případnou likvidaci starých dubů a nutnosti zorganizovat seminář na toto téma. ZOO dostala potřebné výjimky a přikročila k jednorázovému skácení osmi z 15 stromů. Zbytek byl spíše než na torza ořezán na vysoké pařezy. Situaci nezachrání. Stejně jako ji nezachrání ponechání skácených stromů na místě. Stromy, které mohly ještě desetiletí žít a hostit ohrožené organizmy, zetlí. Navíc ležící dřevo hostí podstatně chudší faunu, než stromy stojící. Jednoznačně došlo k zásadnímu poškození stanoviště desítek ohrožených a mnoha zákonem chráněných druhů na mimořádně významné lokalitě. ZOO tak zahodila šanci ukázat, že ji zajímá i jiná příroda než zvířátka v klecích nebo ohrožení lemuři na Madagaskaru. Na dotazy o konání semináře ohledně osudu EVL krajský úřad odpovídá, že „nejde o prioritu“.

Zajištění bezpečnosti kolemjdoucích je samozřejmě klíčové. Jenže v civilizovaných zemích se staleté stromy osídlené ohroženými živočichy obvykle nekácejí, protože bezpečnost lze zajistit a zároveň umožnit přežívání ohrožených tvorů vázaných na staré stromy. Že to jde i u nás ukazuje například péče o stromy v lednickém zámeckém parku nebo přímo v EVL Hlubocké hráze na lidmi mnohem frekventovanějších pozemcích ve vlastnictví města Hluboká nad Vltavou, kde jsou prosychající stromy postupně ořezávány. Dojde ke snížení těžiště a tím stabilizaci stromu, který má navíc někdy šanci obrazit a žít nebo dožít dlouhá léta. Stromy s uhnívajícími kořeny lze ukotvit lany, tyčemi. Možností je poměrně dost. Zajištění stromů by nestálo výrazně více, než průzkum, který ve starých, zjevně dutých stromech odhalil dutiny.

Člověk je tak nějak smířen s tím, že krajští úředníci jsou přetíženi a podléhají politickým tlakům. V zásadě chápe, proč se ZOO tlaku zřizovatele - na který se odvolával její ředitel - nebránila, ačkoli tím popřela hlasitě deklarovaný smysl své existence. Jenže příběh má pokračování. Pár týdnů od okamžiku, kdy staré duby padly k zemi, začala nákladní vozidla navážet hromady štěrku na louku naproti vjezdu na hlavní parkoviště, které do léta 2012 sloužilo návštěvníkům ZOO a Národního zemědělského muzea. Hromady byly posléze rozválcovány do podoby ploché šedé masy převyšující o asi 40 cm bývalou louku, po okrajích osázeny slušivým žlutým zábradlím a korunovány parkovacím automatem. Nově vzniklé parkoviště provozuje firma AGRIPROD CZ a. s., známý příjemce nejen evropských dotací (jen z programu ROP NUTS II Jihozápad měla do 6. 4. 2010 přiděleno necelých 50 mil. Kč, z programu Tvorba krajiny a podpora biodiverzity v témže roce 500 tisíc Kč na ohrazení pastvin) se sídlem na nedalekém statku Vondrov. Ano, zejména jihočeští modří už vědí... Zároveň se v místech, kde se v blízkém okolí donedávna dalo zaparkovat mimo oficiální parkoviště, objevily dopravní značky toto znemožňující. Jejich dodržování - mimo území města překvapivě často - kontroluje městská policie z Hluboké nad Vltavou.

Autor není hoden vyjadřovat se ke vzniku takového krajinářského skvostu v těsném sousedství národní kulturní památky. Nechce se ani podívat nad skutečností, že z veřejných prostředků živená ZOO přenechává jeden z hlavních možných příjmových zdrojů akciové společnosti, kterou se kraj a stát usilovně snaží utopit v penězích. Pro náš příběh je podstatné, že kácení bylo z větší části zbytečné. Přitom během jednání o osudu předmetných dubů minimálně zúčastněný krajský úředník o připravovaném parkovišti pro 450 aut věděl. A je těžké si představit, že by o něm nevěděl i ředitel ZOO. O této skutečnosti však oba pánové taktně pomlčeli. Parkoviště pro odhadem 15 vozidel, jehož existence byla hlavním argumentem pro likvidaci staletých dubů, dnes neslouží návštěvníkům ZOO ani restaurace, ale pouze „osobám s parkovací kartou ZOO“. Jak se teď ubránit dojmu, že staré stromy plně chráněných a ohrožených organismů padly hlavně proto, aby zaměstnanci ZOO Ohrada měli kde parkovat?

Stav EVL Hlubocké hráze se dlouhodobě zhoršuje. „Salámovou“ metodou z EVL často mizejí stromy, zároveň populace tesaříka obrovského rychle likviduje staré duby. V Bavorovické aleji má vzniknout nebo již vzniklo další parkoviště „mezi stromy“, z nichž jistě občas spadne nějaká ta větev. Město Hluboká chystá další rozvoj rekreačně-sportovního areálu v EVL a jejím těsném sousedství. Nic z toho nemusí znamenat likvidaci přírodních hodnot území. Za předpokladu, že bude postupováno ohleduplně. Území zoufale potřebuje citlivou péči založenou na dlouhodobé koncepci. ZOO Ohrada, která v tomto případě sehrála roli katalyzátoru přispívajícího k likvidaci přírodních hodnot území, by mnohem lépe slušela pozice organizace zastřešující péči o unikátní území, které ji obklopuje. Co kdyby ZOO Ohrada adoptovala EVL Hlubocké hráze podobně, jako její návštěvníci adoptují zvířata? Jihočeský kraj by na údržbu a management EVL jistě s radostí zajistil nějaké finance. Stačil by zlomek těch, které zřejmě přenechává zmíněné akciové společnosti z provozu velkokapacitního parkoviště u ZOO. Nebo těch, které jí posílá přímo jako dotace na tvorbu krajiny a podporu biodiverzity.

Čas ukáže, zda ZOO nenařízla také větev, na níž sama sedí. Nejedem adoptivní rodič zvířat v ZOO Ohrada se teď možná zamýšlí, zda podporuje správnou organizaci. Rovněž fakt, že při každé návštěvě ZOO 50 Kč velmi pravděpodobně skončí v kapse akciovky „neznámých“ majitelů, může zásadně ovlivnit chuť k návštěvě ZOO nejen u autora tohoto textu. A to je velká škoda!

Lukáš Čížek

Poslanci přihráli developerům pozemky v národních parcích k živelné výstavbě

Poslanci svým hlasováním upřednostnili v zákonu o Státním pozemkovém úřadu kontroverzní klauzuli, která developerům otevře cestu ke stovkám hektarů půdy a živelné výstavbě v národních parcích. Podle nového zákona stát bezplatně převede lukrativní pozemky v bezprostředním sousedství obcí do jejich vlastnictví. Obce je obratem mohou rozprodat developerům nebo zájemcům o stavbu luxusních domů, jak se to už vícekrát v minulosti stalo.

Senát sice v říjnu odhlasoval pozměňovací návrh senátora Miroslava Krejčí (nezávislý, Strakonicko), podle něž by zákon umožnil převody pouze v případě, že obec chce pozemky použít pro veřejně prospěšné stavby, ovšem Poslanecká sněmovna dnes senátní návrh přehlasovala a prosadila původní vládní verzi. Poslanci rozhodli o novém zákonu přímo v rozporu se zájmy veřejnosti. Nezávislý výzkum Factum Invenio zjistil, že 71 % lidí v ČR je proti výstavbě nových lanovek či sjezdovek v Národním parku Šumava. Bývalý ředitel národního parku František Krejčí řekl v této souvislosti pro Aktuálně.cz, že pozemky jsou důvodem všech změn, které se na Šumavě v posledních letech dějí.

„Bezplatné vyvedení lukrativních pozemků ze státního majetku otevřelo cestu do národních parků

developerským projektům. Některé obce mohou samozřejmě parcely obratem rozprodat developerům – ostatně nebylo by to poprvé. Jde tady o stovky hektarů exkluzivních pozemků. Živelná výstavba může takhle pohltit spoustu přírodních území a překrásných výhledů do horské krajiny, kvůli kterým na Šumavu jezdí turisté. Senátoři navrhli rozumné řešení, jak obcím zajistit parcely, které potřebují pro veřejné služby, aniž by přitom umožnili spekulace s pozemky a masovou výstavbu v národním parku. Poslanci však jejich návrh potopili,“ uvedl ke kontroverznímu hlasování Jaromír Bláha z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Nukleární prezidentští kandidáti

Po prvním kole prezidentských voleb je již jasné, že představa o atomovém Česku si udrží na Hradě zastání, jde jen o zapálenost a také míru vkusu, s jakou se k tématu budoucí prezident bude vyjadřovat. Calla, Jihočeské matky a Občanská iniciativa pro ochranu životního prostředí před volbami zhodnotily, jak se k jaderné energetice během kampaně postavili jednotliví kandidáti. Informace byly čerpány z dotazování, které uskutečnil Ekolist.cz, ale i další média. Žel, výsledek nebyl moc potěšující.

Proti výstavbě nových jaderných elektráren se jasně vyslovila Táňa Fischerová, velmi obezřetně se k rozvoji jaderné energetiky u nás staví Jiří Dienstbier a Zuzana Roithová. Podle Zuzany Roithové zatím v České republice chybí promyšlená energetická strategie, která by rozšíření Temelína zdůvodňovala. Jiří Dienstbier je navíc přesvědčen o tom, že toto téma by navíc nemělo být uzavřeno jen do národního rámce. Zbrklému rozšiřování temelínské či dukovanské elektrárny osobně nefandí a rád by prosadil vedení férové odborné i laické debaty nad využíváním různých zdrojů energie.

Jednoznačně ano budování nových atomových bloků bez jakýchkoli pochybností naopak vyslovili Miloš Zeman a Jana Bobošíková, která by ráda z Česka vytvořila „jadernou elektrárnu Evropy“. Souhlas s rozšířením elektrárny Temelín dal i Jan Fischer. Podle něj by ale budování dalších jaderných elektráren na našem území muselo být dobře zváženo ze všech hledisek, rentabilitou počínaje a bezpečností konče. S jadernou energetikou nemá problém ani Karel Schwarzenberg. Přemysl Sobotka jaderné energetice fandí, považuje ji navíc za součást zdravé energetiky. Vladimír Franz není nepřítelem jaderné energetiky za předpokladu maximální bezpečnosti, kromě rozšíření Temelína, by ale neuvažoval o výstavbě další jaderné elektrárny u nás.

Monika Machová Wittingerová z Jihočeských matek říká: „Průzkum názorů ukázal jednu zajímavou souvislost. Někteří kandidáti, kteří bez mrknutí oka schvalují budování nových jaderných elektráren, nevidí rádi, když se občané příliš pletou do rozhodování o věcech týkajících se životního prostředí. Miloš Zeman a Jana Bobošíková považují občanské iniciativy za škodlivé, otravné a mdlého rozumu. Pro mne je to opět důkazem toho, že rozvoj jaderné energetiky a oklešťování práv občanské společnosti jdou spolu ruku v ruce“.

Edvard Sequens ze sdružení Calla doplnil: "V rámci předvolebního boje se zneužívala i otázka podpory fotovoltaiky. Každý z kandidátů, který říká, že máme postavit další atomové reaktory, tím zároveň sahá do peněženek spotřebitelů. Jejich stavba bude možná jen s pomocí příplatku k ceně elektřiny a státní rozpočet navíc přijde na řadu let o dnešní daně a dividendy od ČEZ."

Podle tiskové zprávy Jihočeských matek, OIŽP a Cally Edvard Sequens

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 ZELENÉ PERLY ZA ROK 2012 0 0 0 0 0 0 0 0 0

Pravidelně Vám přinášíme zaznamenaníhodné výroky, které se utkají v každoroční soutěži Zelená perla roku. V tomto případě ještě za rok 2012. Pomozte nám s dalšími citacemi, které zaznamenáte. Posílejte je na calla@calla.cz.

„Klaus je euroskeptik a já eurofederalista. Klaus prosadil kupónovou privatizaci, já jí označil za odvod století. V čem se naprosto shodují, je odpor k zeleným,“ uvedl Zeman. Ti brzdí rozumné investice jako je dostavba Temelína. S těmi by prý naložil po středověkém způsobu. „Vypálit, počůrat, posolit.“

Miloš Zeman, SPOZ, kandidát na prezidenta České republiky, na setkání s podnikateli v Golem klubu 12.12.2012, <http://www.parlamentnilisty.cz>

Referendum v Bukově ukáže, zda stát blafoval o úložišti

Výsledky místního referenda, v němž obyvatelé obce Bukov na Žďársku 11. a 12. ledna odmítli spolupráci se Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) při přípravě hlubinného úložiště pod jejich domy, ukáží, zda je stát ochoten dodržet své sliby. SÚRAO slíbilo, že pokud nezíská souhlas všech obcí, průzkumy na dané lokalitě nezačínají. Nyní je však tento daný slib zpochybňován, což bude zajímat veřejnost i v ostatních šesti vybraných lokalitách

Situaci změnil převod mandátu k vyhledávání úložiště v lokalitě Kraví hora na Vysočině¹⁾ ze SÚRAO na státní podnik DIAMO,

který se v tichosti uskutečnil v prosinci 2012. Výrobní náměstek odštěpného závodu GEAM Dolní Rožinka Josef Lazárek na jednání zastupitelstva obce Věžná 9. ledna potvrdil, že předchází sliby dané SÚRAO pro ně nejsou důležité. A to včetně smluv o spolupráci, na základě nichž by pak průzkumy mohly odstartovat a které se ještě na konci listopadu 2012 SÚRAO pokoušelo se starosty lokality Kraví hora uzavřít.

Podle slov náměstka Lazárka hodlá GEAM v průběhu následujících dvou měsíců požádat Ministerstvo životního prostředí o stanovení průzkumných území bez ohledu na předchozí souhlas obyvatel. Lazárek také zpochybnil údaje o rozsahu průzkumných prací nebo o podobě budoucího hlubinného úložiště, které ještě před několika týdny prezentovalo SÚRAO. Místní tak v plné nahotě zjistili, jak rychle přestává platit, co jaderný průmysl tvrdí.

Edvard Sequens ze sdružení Calla řekl: „*Události na Kraví hoře vypadají jako podraz na obyvatele, za jejichž humny by úložiště mohlo vzniknout. Jakmile se ukázal první nesouhlas veřejnosti i v této uranové lokalitě, zahazuje jaderný průmysl masku slibů o respektu k názoru obcí a jde si tvrdě za svým cílem.*“

Dnešní zákony bohužel nedávají obyvatelům obcí, za jejichž domy by mělo vzniknout úložiště, příliší možností hájit si své zájmy. Konstatovala to i Pracovní skupina pro dialog o úložišti zřízená Správou úložišť radioaktivních odpadů. Calla je přesvědčena, že musí být garantovány dvě základní podmínky pro výběr místa konečného úložiště, aniž je jedna z nich potlačena: dlouhodobá bezpečnost úložiště a souhlas dotčených obyvatel.

SÚRAO chce do konce roku 2018 vybrat dvě definitivní lokality pro umístění úložiště. Jedna z těchto lokalit má být do roku 2025 určena pro výstavbu konečného úložiště, druhá z těchto lokalit pak bude sloužit jako náhradní. Začátek stavebních prací je plánován na rok 2030. Ve vybraných obcích v České republice se uskutečnilo 27 místních referend, která úložiště i práce na jeho výběru jednoznačně odmítla, nesouhlasí ani samospráva Jihočeského kraje.

Edvard Sequens

Občané Bukova měli možnost rozhodnout o své budoucnosti

Spíše než samotný výsledek obecního referenda v Bukově nás těší skutečnost, že občané obce měli možnost SAMI rozhodnout o své budoucnosti. To je samo o sobě mnohem důležitější a významnější než fakt, že občané zavázali své zastupitele k tomu, aby "obec Bukov NESpolupracovala s Českou republikou - Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) v procesu výběru lokality pro umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů."

Podíváme-li se na ostatní obce, kde občané měli možnost v místních referendech vyjádřit se k tomu, co je páli, zjistíme, že třeba v Koberčicích na Opavsku řešili, co s torzem nedostavěného obchodního domu, v Písku řešili, kde má stát plavecký bazén, Praha 7 se svých občanů ptala, zda chtějí novou radnici. Občané dále rozhodli, že nechtějí, aby se obec Březová-Oleško rozrůstala, v Koberčicích a Plzni nechtějí další supermarkety

a v Zábřehu zase novou papírnu. Nemyslíme si, že by kterýkoli z referend, které o uplynulém víkendu v České republice proběhlo, bylo méně významné než jiné. Považujeme ale za nepopiratelné, že bukovské referendum rozhodovalo jako jediné o věci, která by ovlivnila místní krajinu a život jejích obyvatel zcela zásadním a nevratným způsobem na přinejmenším stovky let dopředu. A jsme proto rádi, že se lidé v hlasování, které nemělo předem jasného favorita, přiklonili k tomu, že nechtějí pro sebe ani pro příští generace podstupovat reálné i více či méně pravděpodobné, ale v každém případě negativní, vlivy plynoucí z výstavby hlubinného úložiště jaderného odpadu v lokalitě Kraví hora.

Uvědomujeme si, že výsledek referenda je těsný. Že počet těch, kteří se domnívají, že existence úložiště pod Kraví horou může být pro zainteresované obce v krátkodobém nebo i dlouhodobém horizontu přínosem, je jen o málo méně než těch, kteří věc vidí přesně opačně.

Uvědomujeme si, že jde o problematiku velmi složitou, na kterou není snadné najít jednu jedinou "správnou" odpověď.

A uvědomuje se také, bohužel, že bukovským referendem vše nekončí. Ano, starosta a zastupitelé musí přerušit veškerá jednání se SÚRAO, zákon jim přikazuje výsledek místního referenda respektovat, ale "do hry" mezitím vstoupil GEAM, o kterém v referendu řeč nebyla, a jehož výrobní náměstek Josef Lazárek zcela jednoznačně opakovaně potvrdil, že se jeho společnost pustí do geologického průzkumu (který je prvním krokem k určení lokality pro výstavbu samotného úložiště) bez ohledu na názor občanů ...

Dokáží starostové a většina zastupitelů, kteří byli dosud až podezřele horlivými zastánci výstavby hlubinného úložiště, být stejně aktivními obhájci opačného stanoviska, jak jim "přikázali" v referendu občané (prozatím tedy pouze v Bukově)? Dokáží se zachovat profesionálně, nebo sami pro sebe vyvodí důsledky z toho, že stanovisko, které by měli hájit, je v rozporu s jejich vědomím a svědomím? Ukončilo bukovské referendum pochybná vyjednávání za zády vlastních občanů a nastává nová, osvětenější doba, ve které je občan-soused brát jako partner a jeho názor je brán na zřetel, ať už je jakýkoli?

Ukazuje se, že i když referendum v Bukově dalo odpověď na jednu konkrétní otázku, řada dalších se obratem vynořila a teprve čeká na zodpovězení. Zdá se, že byla vybojována jedna malá bitva, ale řada dalších, zřejmě mnohem větších, je teprve před námi. Přejeme si, aby to byly bitvy výhradně slovní, souboje argumentů a tvrdých fakt, nikoli - jak bylo až dosud, bohužel, běžným nástrojem volených zástupců - zastrašování, pomluvy a intriky.

Závěrem bychom chtěli poděkovat VŠEM občanům Bukova, kteří hlasovali v obecním referendu. Děkujeme, že Vám osud obce a jejího okolí není lhostejný.

Martin Schenk, sdružení Nechceme úložiště Kraví hora

PRÁVĚ VYŠLO

Jaderný odpad? Děkujeme, nechceme!

V novém čísle zpravodaje [Jaderný odpad? Děkujeme, nechceme! 2/2012](#), který vydává Calla, se pohledem místního občanského sdružení podíváte na dění v nově přidané „uranové“ lokalitě Kraví hora. SÚRAO tam obcím nabízí dohody o spolupráci. Přečtete si, jak se na ně dívají právníci. Na stránkách zpravodaje navštívíte ale jiné lokality – Lubenec, Maňovice, Božejovice ... Najdete tu také rozhovor se sociologem Karlem Svačinou, který proces přípravy úložiště u nás sleduje. V dopise švédských obcí, které se brání těžbě uranu, zjistíte, kolik společných rysů je tu s hledáním úložiště. Podrobněji se seznámíte s přípravou místa pro jaderný odpad ve Francii, kam

někteří lidé z českých lokalit zavítali se SÚRAO a zjistíte, zda je něco nového v USA po prezidentských volbách. Na problém radioaktivních odpadů se podíváte i na sousední Slovensko či do Velké Británie a Mongolska.

Edvard Sequens

Ekologická obnova v České republice

Při příležitosti mezinárodní konference ECER 2012, která proběhla v září v Českých Budějovicích, vydala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR publikaci Ekologická obnova v České republice. Kniha editorů Ivany Jongepierové, Pavla Pešouta, Jana Willema Jongepiera a Karla Pracha vyšla v české i anglické verzi a podílel se na ní kolektiv téměř šedesáti autorů z akademických pracovišť, státní ochrany přírody i nevládních organizací. Publikace seznamuje čtenáře s konkrétními projekty ekologické obnovy na českém území. Hlavní kapitoly jsou věnovány obnově lesů, travních porostů, mokřadů a vodních toků, míst narušených těžbou, opuštěných vojenských prostorů a celkové obnově krajiny. Zájemci si mohou knihu za 150 Kč objednat v knihovně AOPK ČR u paní Barbory Molíkové (barbora.molikova@nature.cz).

Jiří Řehounek

Mladí vědci z ČR zvítězili v mezinárodní soutěži Quarry Life Award

Dne 13. prosince se v německém Heidelbergu uskutečnilo slavnostní vyhlášení mezinárodního kola soutěže Quarry Life Award. Celosvětovým vítězem se stal projekt „Cep II – Pískovna pro biodiverzitu“ soutěžících z jižních Čech. Skupina HeidelbergCement vyhlásila mezinárodní soutěž Quarry Life Award v září 2011 s cílem objevení nových myšlenek a nápadů na podporu a ochranu biodiverzity v těžebních prostorech. Do soutěže se přihlásilo přes 300 projektů z 18 zemí. Autorům vybraných 80 projektů bylo poté umožněno provést svůj výzkum v lomech a pískovnách skupiny HeidelbergCement.

Mezinárodní porota složená ze zástupců předních světových organizací jako BirdLife Europe, The Jane Goodall Institute, AGLN a vrcholných představitelů skupiny HeidelbergCement v otázkách udržitelného rozvoje vybrala tři celosvětové vítěze. První místo získal národní vítěz z ČR, tým vedený Klárou Řehounkovou, která působí na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Mezinárodní porota na projektu ocenila jak podrobné biologické zmapování pískovny, tak i praktickou část projektu, v rámci které byl s využitím zjištěných výsledků navržen postup rekultivačních prací. Suchdolská pískovna CEP II se tímto může stát příkladem pro další rekultivační projekty nejen ve svém regionu. Na druhém místě se v mezinárodní soutěži umístil tým z Ghany. Jeho projekt byl zaměřen na využití lokálně vyráběných geotextilií z přírodních materiálů ke stabilizaci svahů ohrožených erozí v průběhu těžby nebo rekultivace. Ocenění za třetí místo získali vědci z Velké Británie za projekt zaměřený na průzkum obnažených ploch naplaveného materiálu v pískovnách vhodných jako stanoviště pro bahňáky.

Na slavnostním vyhlášení výsledků soutěže promluvila mimo jiných také světoznámá primatoložka a Posel míru OSN Jane Goodallová. Ve své řeči poukázala na současné environmentální problémy planety, ale představila také své důvody k budoucí naději. „První ročník soutěže můžeme považovat za opravdový úspěch,“ uvedl člen představenstva skupiny HeidelbergCement zodpovědný za udržitelný rozvoj Daniel Gauthier. „Soutěž byla ve všech zúčastněných zemích přijata s nadšením jak ze stran soutěžících, tak spolupracujících environmentálních organizací. Díky projektům, které vzešly z této soutěže, se nám podařilo posílit znalosti a povědomí o mimořádné biologické hodnotě těžebních prostorů napříč státy i kontinenty. Z tohoto důvodu bude skupina HeidelbergCement pokračovat v pořádání soutěže Quarry Life Award v dalších letech.“

Tisková zpráva společnosti Českomoravský cement (redakčně kráceno)

P.S.: Jak naši čtenáři ze stránek Ďáblíku dobře vědí, ve vítězném týmu pracoval i kolega Jiří Řehounek. Gratulujeme!

Falešný zobák

Podíváte-li se na obrázek ptakopyska, musíte potvrdit, že české druhové jméno „podivný“ dostal oprávněně. Není divu, že britský badatel George Shaw považoval exemplář, který v Evropě držel v ruce patrně jako první, za falzifikát. Takové zvíře přece nemůže existovat! Onen ptakopysk je prý v londýnském přírodovědném muzeu dodnes a na zobáku má podivné rýhy. Vytvořil je sám Dr. Shaw v onom památném roce 1798, když se pokoušel zvířeti nůžkami odpárat falešný zobák. Teprve když zjistil, že je pravý, ptakopyska vědecky popsal.

„Zobák“ je samozřejmě zdaleka nejnápadnější znak, kterého si na ptakopyskovi všimnete. Oproti ptačímu je velmi pružný a slouží k orientaci ve vodě a vyhledávání potravy. Ptakopysk ale nemá jen zobák. Směsice savčích, plazích i vysloveně ptakopysčích znaků zahrnuje jemnou srst, plovací blány (ovšem ne mezi prsty), mléčné žlázy, jedovou žlázu s ostruhou na zadních končetinách, tři víčka, „bobří“ ocas, lícní torby, kloaku či teplokrevnost.

Není divu, že ani po uznání ptakopyskovy existence si s ním vědci nevěděli rady. Vedle dlouholetého sporu o systematické zařazení se přeli o způsob jeho života. Zatímco domorodí Australci měli o „plazím“ kladení vajec a „savčím“ kojení mláďat přesnou představu, vědci jejich zprávy považovali za nesmysly a téměř sto let to viděli úplně obráceně. Takového Richarda Owena dokonce nevyvedla z míry ani zpráva, že odchycená samička ptakopyska snesla vejce. Velký paleontolog prohlásil, že zvíře ve stresu potratilo.

Jiří Řehounek

FOTOBLOG

Hmyzí hotely pro inspiraci

Vloni jsme vám v Ďáblíku nabídli návod na vytvoření domečků pro včelky samotářky. Pro sofistikovanější verze těchto domečků se vžil název „hmyzí hotely“. A jejich hlavní klientelu tvoří právě různé samotářské včely. V dnešním fotoblogu nabízíme pro inspiraci čtyři fotografie hmyzích hotelů, ze kterých je vidět, že jejich „výstavbu“ zvládnete také. Třeba za rok v Ďáblíku zveřejníme i snímek vašeho hmyzího hotelu ...

Jiří Řehounek

**Hmyzí hotel Jana Papáčka z Hamru
(foto Jan Papáček)**

Hmyzí hotel v Linci (foto Stanislav Svoboda)

Hmyzí hotel v ZOO Praha

Hmyzí hotel v ZOO Ohrada

Štafeta Českobudějovického deníku s Edvardem Sequensem

Působíte v českobudějovickém ekologickém sdružení, které se jmenuje poněkud cizokrajně Calla. Jak ke svému jménu přišlo a co znamená?

Název dostalo podle vzácné rostliny d'áblíku bahenního – calla palustris. Ten roste na některých zamokřených půdách, například v Národní přírodní rezervaci Brouskův mlýn v nivě říčky Stropnice. Tady Calla od počátku svého vzniku v roce 1991 prováděla řadu opatření pro zachování ohrožených druhů rostlin, ale i živočichů.

V Calle působíte jako energetický poradce, jak jste se tam vzal?

Vystudoval jsem sice elektrotechniku, ale současně mne to od studentských let táhlo k ochraně přírody. Začínal jsem klasikou v Hnutí Brontosaurus jako sázení stromků v Jeseníkách apod. Protože mi vadilo, jaké dopady na životní prostředí mají naše elektrárny a současně se chystala, podle mého názoru zbytečná, stavba Temelína, neváhal jsem, když mne v devadesátých letech oslovily Děti Země, zda bych pro ně nechtěl pracovat na energetické kampani. Postupně jsem se pak v roce 1997 dostal až do Cally, která se na energetiku, vedle zmíněné praktické ochrany přírody, specializovala.

Co si vlastně pod prací energetického poradce představíte?

Vedeme ekologickou poradnu pro lidi, kteří řeší nějakou situaci ohledně zajištění nebo úspor energií pro svůj byt nebo firmu. Našimi klienty jsou ale také obce a jejich obyvatelé, a to v posledních letech hlavně ty, kde hrozí hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva. Poskytujeme jim na státu nezávislé informace a snažíme se o nastavení jasných pravidel s právem veta pro obce, jak je mají v zahraničí, před tím, než by někde případně začaly průzkumné práce. Také usilujeme, aby i Česko přijalo jasnou dlouhodobou strategii proměny naší energetiky, která by se obešla bez uhlí a konečně i atomu.

Lze to? Skutečně takové možnosti máme?

Calla je mezi skupinou nevládních organizací, které ve spolupráci s experty z Wuppertalského institutu připravily koncepci „Chytrá energie“. Což je konkrétní plán, jak se lze během čtyř desetiletí proměnit českou energetiku a skutečně špinavé uhlí i drahé a riskantní jádro postupně opustit. Obrovské možnosti máme na poli energetické efektivity, snižování spotřeby a v čerpání místně dostupných obnovitelných zdrojů. Koncept navrhuje konkrétní nástroje, jak zmíněných cílů dosáhnout. Stejnou cestou už jde Německo, Dánsko a chystají se další země.

Často se říká, že ekologové by se chtěli vrátit do jeskyní a svítit loučemi. Je to váš ideál?

Do jeskyní by nás paradoxně mohla zavést snaha všech, kteří se snaží vydobýt a spálit vše, co nám Země nabízí k rychlému zisku bez ohledu na následky. Naše civilizace je postavená na energii z fosilních paliv. Podle některých odborných scénářů by rychlý konec dostupné ropy zkomplikovaný dopady klimatických změn mohla přežít sotva pětina lidstva. Nicméně si myslím, že rozum zvítězí a proto se i v Calle snažíme nabízet alternativy. Cílem není vzdát se užitku moderních technologií, ale neplýtvat a snížit závislost na vzdálených a vyčerpávacích zdrojích.

Znečištění planety je podle některých názorů takové, že kdyby okamžitě ustala veškerá průmyslová výroba, bude trvat několik desítek let, než se dostaneme do stavu na počátku průmyslové revoluce. Je na tom něco pravdy?

Patrně by to trvalo ještě déle, co se týká skleníkových plynů v atmosféře, navíc jejich zdrojem není jen průmysl. Mezinárodní panel pro otázky změny klimatu odhadl jako ještě zvládnutelnou limitní globální změnu teploty na Zemi plus dva stupně. Dnes už je jasné, že se ji nepodaří udržet, protože množství emisí roste. Nemůžeme ale zastavit průmyslovou výrobu. Cestou je výrazné snížení její energetické náročnosti, třeba české metalurgické odvětví je v porovnání s evropským průměrem výrazně horší a mimochodem tedy méně konkurenceschopné. A taky jde o náhradu zdrojů, musíme odejít od spalování uhlí.

Sledujete určitě debaty o stavbě dalších bloků v Temelíně, má o tom veřejnost dostatek informací?

Bohužel je tu vedena široká jednostranná kampaň, která připomíná devadesáté roky. Tehdy česká veřejnost uvěřila politikům a jaderným energetikům, že bez Temelína budeme bez elektřiny nebo že se odstaví náhradou uhelné elektrárny na severu Čech. Realitou je, že špinavé fosilní zdroje jedou dál a Česku zaujímá čtvrtou příčku světového žebříčku v množství vyvážené elektřiny. Podobně to je dnes s plánovanými novými reaktory, myslím, že mají pouze udržet naši závislost na silném ČEZu. Podle návrhu státní energetické koncepce ministra Kuby bude vývoz elektřiny pokračovat. A účet za jádro má nově zaplatit spotřebitel příplatkem, jaký dnes dává na sluneční elektrárny.

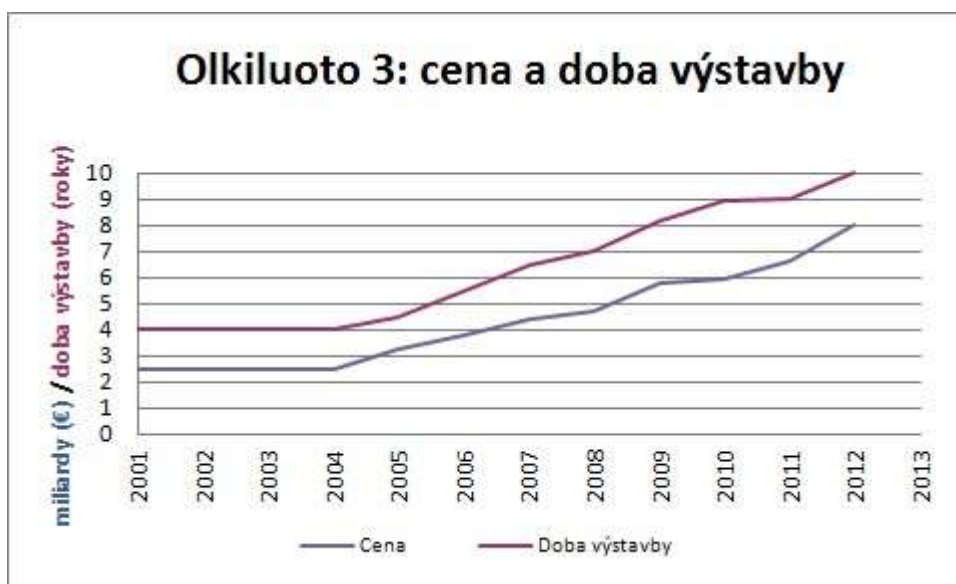
Každý den cestujete do Českých Budějovic z Borovan. Jezdíte vlakem, autem nebo autobusem a dalo by se to každý den jezdit na kole?

Jezdím obvykle autobusem, někdy vlakem, na kole tudy výjmečně. Výrazně zhoustla doprava a necítím se na té silnici příliš bezpečně. Ale znám lidi, kteří tak vydrželi jezdit dodnes.

Pořádáte tak zvané zelené čtvrtky, cyklus besed v galerii Měsíc ve dne v Nové ulici. Přibývá publika nebo ubývá a podle čeho vybíráte hosty a jak si stojí váš časopis Ďáblík?

Kromě energetiky se Calla také věnuje ochraně přírody, hlavně se zaměřením na přírodě blízkou obnovu míst po těžbě surovin nebo ochraně stromů a snaží se i o ekologickou osvětu. Tam patří i Zelené čtvrtky, tedy cyklus přednášek a debat s hosty na různá environmentální témata, která střídáme. Chceme, aby si cestu na Zelený čtvrtek našly různé skupiny posluchačů. Cyklus děláme s Rosou již jedenáctým rokem, takže životaschopnost, myslím, stihly prokázat. V případě diskusí aktuálních problémů nám už ani kapacita galerie nestačí. Vedle toho Ďáblík je náš elektronický měsíčník (ke stažení na adrese www.calla.cz) zaměřený na dění v ochraně životního prostředí nejen na jihu Čech. Počet jeho čtenářů je setrvale rostoucí, ale do prvního milionu jich ještě dost chybí. ☺

GRAF MĚSÍCE

Rozestavěný finský reaktor zdražuje na 8 miliard eur

Ředitel společnosti Areva Luc Oursel uvedl na pondělní tiskové konferenci, že celkové náklady na výstavbu reaktoru EPR, který firma staví ve finském Olkiluoto, dosáhnou 8 miliard eur (přes 200 miliard Kč). Původní odhad ceny reaktoru při zahájení stavby v roce 2005 činil 3,2 miliard eur, poslední odhad z roku 2011 hovořil o ceně 6,6 miliardy. Navýšení ceny bylo očekávané, neboť letos v červenci Areva oznámila prodloužení doby výstavby do roku 2015 (podle původních plánů měl být reaktor spuštěn v roce 2009).

Zároveň na začátku prosince oznámila společnost EDF, která staví stejný reaktor ve francouzském Flamanville, že jeho výstavba bude stát 8,5 miliardy eur. S reaktorem EPR se společnost Areva přihlásila i do tendru na výstavbu nových bloků v jaderné elektrárně Temelín. V říjnu ovšem ČEZ její nabídku vyřadil s odůvodněním, že nesplňovala požadavky zadání, mezi jinými i pevnou cenu zakázky, která by nepřenesla zdražení na investora. Areva se odvolala k Úřadu pro hospodářskou soutěž, který její stížnost v současné době prověřuje.

Karel Polanecký

Pozvánky na akce

Hnutí DUHA ČB a sdružení Calla

Vás srdečně zvou na besedu s promítáním v rámci Zelených čtvrtků

Jsou dovozy potravin zbytečné?

+

film Rajče on the road

Film pojednává o dovozu rajčat
ze Španělska a co s tím souvisí.

Beseda bude s Mgr. Martinou Filipovou, pěstitelkou zeleniny z Novohradska
a
s Mgr. Josefem Kadubcem, provozovatelem obchodu s místními produkty.

17. 1. 2013 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Vstupné dobrovolné

Více informací:

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel.: 380 311 459, ceskebudejovice@hnutiduha.cz,
<http://www.hnutiduha.cz>

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně

vás srdečně zve na další z cyklu besed ZELENE OTAZNÍKY, tentokrát na téma:

„Dřevostavby – hodné stavby?“

KDY: středa 16. ledna 2013 v 18 hod.

KDE: Pobočka Šmidingerovy knihovny Za Parkem, Husova ul. 380, Strakonice

Lze stavět z ekologicky šetrných materiálů? Proč nebydlet rychle a kvalitně? V zahraničí to jde, proč ne u nás? Jedná se o méněhodnotné bydlení? Mám se bát červotoče nebo požáru? Uvařím se v létě a v zimě zmrznu?

Na tyto a další otázky odpoví Ing. František Němec z VOŠ a SPŠ Volyně.

Přednáška Jihočeské pobočky ČSE a Entomologického klubu Jihočeského muzea

Zdeněk Kletečka: Příroda Maroka a Západní Sahary

26. 1. 2013, 10:00

Budova Stavounionu (Pozemních staveb), Žižkova 12, České Budějovice (6. patro)

Vzdělávací centrum Bezinka při DDM Prachatice

zve na přednášku

OBEJDE SE ČESKO BEZ JÁDRA A UHLÍ?

přednášet bude

Ing. Edvard Sequens

Energetický konzultant občanského sdružení Calla

Jak vypadá dnešní česká energetika a jak se mění energetický svět okolo nás? Vystačíme si jen s obnovitelnými zdroji? A potřebujeme další reaktory v Temelíně? Máme jiné cesty?

12. 2. 2013 (úterý) v 18 hodin

Vzdělávací centrum Bezinka – ZŠ Národní Prachatice (bývalé prostory Sluníčka)

Vstupné 80 Kč

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 384 971 934 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve štěrkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 384 971 934, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obračete na Edvarda Sequense na telefon: 384 971 932, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí: 10:00 - 14:00 (především energetika)

Čtvrtek: 12:30 - 16:30 (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: calla@calla.cz. Písemné spojení: Calla, Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381

Fax: 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do konce ledna 2013. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz. Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách sdružení Calla.

» Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. «

» Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz. «

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!